

Ngày nhận bài: 24/4/2025; Ngày thẩm định: 08/7/2025; Ngày duyệt đăng: 04/9/2025.

Trung tâm Trải nghiệm cộng đồng phòng cháy chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ:

MỘT SỐ KINH NGHIỆM TẠI THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG

Thượng tá NGUYỄN ANH TUẤN

Phó trưởng Phòng Cảnh sát PCCC&CNCH – Công an Thành phố Hải Phòng

Đại úy, TS HOÀNG LÊ HỒNG GIANG

Phòng Cảnh sát PCCC&CNCH – Công an Thành phố Hải Phòng

**Tác giả liên hệ: Hoàng Lê Hồng Giang (Email: hoanglehonggiang@gmail.com)*

Tóm tắt: Bài viết trình bày cơ sở lý luận và thực tiễn trong việc xây dựng và vận hành Trung tâm Trải nghiệm cộng đồng về phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ (PCCC&CNCH) tại Thành phố Hải Phòng. Trên cơ sở các chỉ đạo của Chính phủ và Bộ Công an, cùng với nhu cầu thực tiễn trong công tác tuyên truyền, nâng cao nhận thức cộng đồng, mô hình Trung tâm Trải nghiệm được triển khai nhằm cung cấp kiến thức, kỹ năng ứng phó khẩn cấp thông qua hình thức học tập trải nghiệm. Bài viết cũng phân tích hiệu quả của các phương pháp mô phỏng, minh họa trực quan, sự gắn kết cộng đồng và hình ảnh lực lượng Cảnh sát PCCC&CNCH trong lòng người dân, những kết quả kinh nghiệm được đúc kết thông qua tổ chức, vận hành, công tác xã hội hóa, hợp tác quốc tế và ứng dụng công nghệ hiện đại. Kinh nghiệm từ Hải Phòng góp phần hiệu quả nhân rộng mô hình này ra các địa phương khác trên cả nước.

Từ khoá: phòng cháy, chữa cháy, cứu nạn, cứu hộ, trải nghiệm cộng đồng, trang thiết bị, tuyên truyền, thực hành, Hải Phòng.

Abstract: This paper presents the theoretical and practical foundations for the establishment and operation of a Community Fire and Rescue Experience Center in Hai Phong City. Grounded in directives from the Government and the Ministry of Public Security, and in response to the growing need for public education, the experience center model has been implemented to provide essential emergency response knowledge and skills through experiential learning. The paper analyzes the effectiveness of simulation methods, visual demonstrations, community engagement, and the role of the Fire and Rescue Police Force in shaping public perception. It also highlights key lessons learned in areas such as center organization and operation, social mobilization, international cooperation, and the application of modern technologies. The Hai Phong experience offers valuable insights for replicating this model in other localities across the country.

Keywords: fire prevention; fire fighting, rescue; community experience; equipment; education; drilling; Hai Phong.

1. Trước tình hình diễn biến phức tạp của các vụ cháy, nổ trên địa bàn cả nước trong những năm gần đây, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Chỉ thị số 01/CT-TTg ngày 03/01/2023, nhằm tăng cường công

tác PCCC&CNCH trong tình hình mới. Tiếp theo, Chỉ thị số 46/CT-TTg ngày 23/12/2024 đề cập đến một số giải pháp cấp bách trong công tác PCCC&CNCH tại các cơ sở có nguy cơ cháy, nổ cao,

cũng như các địa điểm tập trung đông người trong dịp Tết Dương lịch và Tết Nguyên đán năm 2025. Cả hai chỉ thị đều yêu cầu việc tăng cường tuyên truyền về nguy cơ cháy, nổ, thường xuyên tổ chức các khóa huấn luyện kỹ năng thoát nạn, chữa cháy và phổ biến giáo dục pháp luật về PCCC cho nhân dân. Bên cạnh đó, Bộ Công an đã có những văn bản tiếp nối, trong đó có Kế hoạch số 24/KH-BCA-C07 về việc triển khai các hoạt động tuyên truyền và trải nghiệm thực hành chữa cháy và CNCH. Thực hiện các chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ và lãnh đạo Bộ Công an, Cục Cảnh sát PCCC&CNCH đã hướng dẫn Công an các địa phương tổ chức các hoạt động trải nghiệm kỹ năng PCCC&CNCH định kỳ hàng tháng và hàng quý. Mục tiêu là nâng cao ý thức và kiến thức về PCCC&CNCH cho người dân, đặc biệt là học sinh, sinh viên.

Việc nâng cao nhận thức cộng đồng thông qua các hình thức trải nghiệm thực tế đã được nhiều nghiên cứu khoa học uy tín quốc tế khẳng định là một phương pháp học hiệu quả, đặc biệt trong các lĩnh vực yêu cầu phản xạ nhanh và chính xác trong tình huống khẩn cấp. Trong lý thuyết học tập trải nghiệm, Kolb (1984) nhấn mạnh rằng "học tập là quá trình tạo ra kiến thức thông qua việc biến đổi trải nghiệm" (Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development). Nghiên cứu này chỉ ra rằng học sinh hoặc cộng đồng chỉ có thể thực sự hiểu và ghi nhớ các khái niệm, quy trình khi được tham gia vào quá trình trải nghiệm thực tế, từ đó có thể áp dụng kiến thức vào các tình huống cụ thể. Theo Yardley và cộng sự (2012), học tập dựa trên trải nghiệm không chỉ giúp tăng cường khả năng giữ lại kiến thức mà còn cải thiện kỹ năng thực hành, đặc biệt là trong các lĩnh vực đòi hỏi quyết định nhanh chóng dưới áp lực. Đối với các tình huống khẩn cấp như PCCC&CNCH, nơi mỗi giây phút đều quan trọng, việc trải nghiệm trực tiếp giúp nâng cao khả năng phản xạ và sự tự tin của người tham gia, từ đó có thể hành động chính xác và kịp thời khi cần thiết (Experiential Learning: Transforming Theory into Practice, *Medical Teacher*). Thêm vào đó, nghiên cứu của Alinier và cộng sự (2004) chỉ ra rằng học tập dựa trên mô phỏng

(simulation-based learning) không chỉ giúp người học tăng cường nhận thức và sự tự tin mà còn nâng cao khả năng chuẩn bị cho các tình huống khẩn cấp. Mô hình này giúp người học không chỉ hiểu về lý thuyết mà còn có thể thực hành trong môi trường mô phỏng gần gũi với thực tế, từ đó cải thiện kỹ năng giải quyết tình huống thực tế (Determining the Value of Simulation in Nurse Education: Study Design and Initial Results, *Nurse Education in Practice*). Áp dụng vào lĩnh vực PCCC&CNCH, các Trung tâm trải nghiệm cộng đồng sẽ là nơi lý tưởng để người dân trực tiếp tham gia vào các mô phỏng tình huống thực tế, từ đó nâng cao nhận thức và cung cấp những kiến thức, khả năng ứng phó.

Tại Hải Phòng, các hoạt động tuyên truyền, trải nghiệm, thực hành về PCCC&CNCH do Phòng Cảnh sát PCCC&CNCH tổ chức đều đặn vào ngày thứ Bảy và Chủ nhật của tuần thứ nhất và tuần thứ ba mỗi tháng tại bốn địa điểm của các Đội Chữa cháy và CNCH khu vực. Riêng trong năm 2024, các hoạt động này đã thu hút hơn 20 nghìn người tham gia. Nội dung chính bao gồm giới thiệu các kiến thức pháp luật và biện pháp đảm bảo an toàn PCCC&CNCH, hướng dẫn kỹ năng xử lý các tình huống cháy, nổ, và kỹ năng thoát nạn trong các tình huống khẩn cấp như cháy ở hộ gia đình, nhà chung cư, hoặc nơi tập trung đông người. Các hoạt động còn bao gồm việc sử dụng các phương tiện PCCC tại chỗ và giới thiệu các trang thiết bị, phương tiện chữa cháy, CNCH hiện đại mà lực lượng Cảnh sát PCCC&CNCH hiện đang sử dụng. Đồng thời, những hoạt động này cũng góp phần nâng cao sự chia sẻ, cảm thông đối với nhiệm vụ của lực lượng Cảnh sát PCCC&CNCH.

Tuy nhiên, việc sử dụng các phương tiện, trang thiết bị đặc chủng trong các hoạt động trải nghiệm cho người dân cũng phát sinh một số vấn đề như ảnh hưởng đến chất lượng và độ bền của các thiết bị, cũng như thời gian thường trực chiến đấu của các phương tiện này. Bên cạnh đó, việc số lượng lớn người dân tham gia và sử dụng cơ sở vật chất tại các khu vực doanh trại cũng gây ảnh hưởng ít nhiều đến công tác an ninh trật tự và vệ sinh môi trường.

Để giải quyết vấn đề này, Phòng Cảnh sát PCCC&CNCH – Công an Thành phố đã tham mưu Giám đốc Công an Thành phố Hải Phòng xây dựng báo cáo đề xuất thành lập "Trung tâm Trải nghiệm cộng đồng PCCC&CNCH Thành phố Hải Phòng" trình lên Ủy ban nhân dân thành phố. Kế hoạch tổ chức và triển khai hoạt động của Trung tâm này đã được xác định là một địa điểm lý tưởng để tổ chức các hoạt động tuyên truyền, trải nghiệm, thực hành về PCCC&CNCH. Trung tâm sẽ được chuẩn bị kỹ lưỡng, tổ chức khoa học và đảm bảo an toàn tuyệt đối cho người tham gia. Đồng thời, trung tâm sẽ phát huy công tác xã hội hóa, hợp tác quốc tế, hướng tới việc áp dụng các mô hình trải nghiệm hiện đại, ứng dụng trí tuệ nhân tạo và công nghệ cao để đáp ứng nhu cầu phát triển. Mô hình này đã được áp dụng thành công tại nhiều quốc gia phát triển như Nhật Bản và Hàn Quốc, tạo tiền đề thuận lợi cho Hải Phòng và Việt Nam trong việc học hỏi và tiếp thu kinh nghiệm.

2. Ngày 19/01/2025, Trung tâm Trải nghiệm cộng đồng PCCC&CNCH Thành phố Hải Phòng chính thức ra mắt, tọa lạc tại Khu B doanh trại Đội Cảnh sát PCCC&CNCH Khu vực 6 - Phòng Cảnh sát PCCC&CNCH - Công an Thành phố Hải Phòng, tại phường Anh Dũng, quận Dương Kinh (cũ), Hải Phòng. Khu vực này vốn là sân bãi biệt lập, rộng rãi, có tháp tập 5 tầng đã được cải tạo thành tòa nhà trải nghiệm, nơi lắp đặt và trưng bày các trang thiết bị phục vụ các hoạt động tuyên truyền, trải nghiệm.

Trung tâm sẽ hoạt động vào các ngày thứ Bảy và Chủ nhật hàng tuần. Mọi người dân có thể tham gia hoàn toàn miễn phí, đăng ký theo nhóm từ các cơ quan, trường học, tổ chức hoặc doanh nghiệp. Người tham gia sẽ được chia thành các nhóm từ 10 đến 25 người, mỗi nhóm lần lượt trải nghiệm các nội dung tại trung tâm. Các hoạt động sẽ có sự hỗ trợ và hướng dẫn từ các nhân viên chuyên trách, đặc biệt đối với những nội dung yêu cầu mức độ an toàn cao như kỹ năng tụt dây thả chậm hay thoát nạn bằng thang dây, sẽ có sự giám sát và bảo hộ từ các chiến sỹ chuyên nghiệp.

Các nội dung chính tại Trung tâm bao gồm: xem phim tài liệu về cảnh báo cháy, nổ, nguyên nhân

gây cháy, biện pháp phòng ngừa, cách thức chữa cháy và thoát nạn, cùng các hành vi vi phạm pháp luật về PCCC&CNCH; tham quan các công trình đạt chuẩn về PCCC, các thiết bị an toàn cho gia đình, nơi làm việc, nơi tập trung đông người và mô hình Tổ Liên gia an toàn PCCC; thực hành sử dụng các dụng cụ, thiết bị PCCC, CNCH cá nhân và mô hình Điểm Chữa cháy công cộng; trải nghiệm một số mô hình thực tế ảo, bài giảng điện tử, lái xe mô phỏng; thực hành kỹ năng thoát nạn trong điều kiện mù khói, không gian hạn chế và tự thoát nạn trên nhà cao tầng; sơ cấp cứu, di chuyển người bị nạn, sử dụng một số thiết bị y tế ban đầu.

3. Để đảm bảo hoạt động của Trung tâm Trải nghiệm cộng đồng về PCCC&CNCH được triển khai một cách hiệu quả và bền vững, cần thực hiện một số biện pháp sau:

Về tổ chức và vận hành Trung tâm Trải nghiệm: cần xây dựng hệ thống tổ chức và vận hành bài bản, khoa học.

Trước hết, toàn bộ cán bộ, chiến sỹ trong lực lượng Cảnh sát PCCC&CNCH phải được tham gia các khóa tập huấn chuyên sâu về nội dung và phương pháp hướng dẫn trải nghiệm. Việc cập nhật kiến thức và kỹ năng chuyên môn sẽ giúp đội ngũ cán bộ đáp ứng yêu cầu trong công tác tuyên truyền, thuyết minh cũng như tổ chức hoạt động trải nghiệm cho các đối tượng tham gia. Bên cạnh đó, lực lượng Công an cấp xã và các đơn vị đảm bảo an ninh trật tự tại cơ sở cũng cần được trang bị kiến thức cơ bản về PCCC&CNCH, nhằm hỗ trợ hiệu quả trong công tác hướng dẫn cộng đồng và xử lý tình huống tại chỗ.

Công tác tiếp đón và hướng dẫn các đoàn khách tham quan, bao gồm: cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp, học sinh, sinh viên, cần được thực hiện theo một quy trình cụ thể, thống nhất. Việc thành lập đầu mối tiếp nhận, điều phối lịch trình và phân bổ thời gian hợp lý là cần thiết nhằm đảm bảo hoạt động diễn ra trật tự, hiệu quả, tránh chồng chéo hoặc quá tải. Đặc biệt, cần ưu tiên bố trí thời gian phù hợp cho các đoàn đến từ các trường học ở xa, nhằm tạo điều kiện thuận lợi tối đa cho việc tham gia trải nghiệm.

Việc minh họa rõ ràng, dễ hiểu đóng vai trò quan trọng trong quá trình truyền đạt kiến thức và kỹ năng về tại Trung tâm trải nghiệm cộng đồng PCCC&CNCH. Với đặc thù đa dạng về độ tuổi, trình độ nhận thức và khả năng tiếp thu của các nhóm đối tượng tham gia (từ học sinh, sinh viên đến người lao động, người cao tuổi...), các nội dung minh họa nếu được thiết kế một cách trực quan, sinh động và dễ tiếp cận sẽ giúp người học dễ dàng hình dung tình huống thực tế, nâng cao khả năng ghi nhớ và ứng dụng khi xảy ra sự cố. Bên cạnh đó, việc sử dụng hình ảnh minh họa thân thiện, dễ hiểu còn góp phần tạo nên môi trường học tập tích cực, khơi gợi hứng thú và tăng cường sự tương tác trong suốt quá trình trải nghiệm.

Nội dung hoạt động trải nghiệm cũng cần được xây dựng dựa trên sự phối hợp liên ngành và tham vấn rộng rãi từ các cơ quan chức năng, tổ chức chính trị – xã hội và chính quyền địa phương. Sự tham gia của các đơn vị như: Sở Giáo dục và Đào tạo, Sở Công Thương, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam Thành phố Hải Phòng, Thành đoàn và Ban Quản lý Khu Kinh tế Hải Phòng sẽ góp phần đảm bảo tính phù hợp của chương trình với nhu cầu thực tiễn, điều kiện địa phương và đặc thù của từng nhóm đối tượng.

Trung tâm Trải nghiệm cộng đồng PCCC&CNCH không chỉ là nơi nâng cao nhận thức, kỹ năng ứng phó sự cố cho người dân mà còn là cầu nối hiệu quả giữa lực lượng Cảnh sát PCCC&CNCH với cộng đồng. Thông qua các hoạt động tương tác trực tiếp, thực hành mô phỏng và thuyết minh sinh động, hình ảnh người chiến sỹ PCCC trở nên gần gũi, thân thiện và giàu tính nhân văn hơn trong mắt công chúng. Đặc biệt, việc trưng bày các tranh ảnh, tư liệu ghi lại quá trình chiến đấu với “giặc lửa”, CNCH trong các tình huống nguy hiểm, khẩn cấp đã góp phần khắc họa rõ nét tinh thần dũng cảm, hy sinh thầm lặng của lực lượng PCCC&CNCH. Những hình ảnh chân thực này không chỉ tạo ấn tượng mạnh mẽ mà còn củng cố niềm tin, sự cảm mến và ủng hộ của cộng đồng đối với lực lượng, từ đó thúc đẩy sự phối hợp hiệu quả hơn trong công tác phòng ngừa và ứng phó sự cố trên địa bàn.

Về công tác xã hội hóa và hợp tác quốc tế

Công tác xã hội hóa và hợp tác quốc tế là một trong những trụ cột quan trọng góp phần nâng cao chất lượng hoạt động tại Trung tâm Trải nghiệm cộng đồng PCCC&CNCH. Bên cạnh việc sử dụng trang thiết bị hiện có của lực lượng Cảnh sát PCCC&CNCH, Trung tâm đã chủ động giới thiệu và ứng dụng nhiều sản phẩm công nghệ hiện đại vào nội dung trải nghiệm. Các thiết bị như đầu báo cháy không dây, đèn chiếu sáng sự cố tích hợp âm báo (phù hợp với người khiếm thị)... đều là những sản phẩm có nguồn gốc rõ ràng, đáp ứng tiêu chuẩn an toàn kỹ thuật cao và được khuyến nghị trang bị tại gia đình và nơi làm việc.

Mô hình trải nghiệm kỹ năng hồi sức tim phổi bằng thiết bị mô phỏng do Hiệp hội Giáo dục an toàn Hàn quốc trao tặng. Ảnh: Hồng Giang

Đáng chú ý, Trung tâm đã đưa vào sử dụng thử nghiệm các công nghệ trải nghiệm mới như thiết bị mô phỏng thực tế ảo (VR) và bài giảng điện tử – những sản phẩm được Hiệp hội Giáo dục An toàn Hàn Quốc trao tặng. Tổ chức này đã chính thức hoạt động tại Việt Nam từ năm 2024 thông qua pháp nhân là Công ty TNHH Vietnam Safety. Với mục tiêu nâng cao nhận thức cộng đồng về an toàn thông qua các phương pháp giáo dục tiên tiến, tổ chức này đã hỗ trợ thiết bị và chuyển giao công nghệ cho nhiều cơ quan, địa phương, góp phần thu hút sự quan tâm rộng rãi của người dân đến hoạt động trải nghiệm.

Một số mô hình trải nghiệm thực tế ảo và ứng dụng công nghệ cao tại Trung tâm Trải nghiệm cộng đồng về PCCC&CNCH Thành phố Hải Phòng do Hiệp hội Giáo dục an toàn Hàn quốc trao tặng. Ảnh: Hồng Giang

Việc duy trì hợp tác chặt chẽ với Hiệp hội Giáo dục An toàn Hàn Quốc là yếu tố then chốt nhằm đảm bảo thiết bị được vận hành và bảo trì đúng quy chuẩn. Do các thiết bị này được thiết kế, lập trình theo tiêu chuẩn Hàn Quốc, việc điều chỉnh cho phù hợp với điều kiện khí hậu, môi trường và văn hóa xã hội tại Việt Nam đòi hỏi sự chuẩn bị kỹ lưỡng về nhân lực và kỹ thuật. Do đó, cán bộ vận hành cần được đào tạo bài bản về quy trình sử dụng, bảo quản cũng như phương pháp xử lý sự cố cơ bản. Trong trường hợp cần thiết, việc phối hợp kịp thời với đội ngũ kỹ thuật Hàn Quốc cũng được xem là giải pháp quan trọng để khắc phục nhanh chóng các lỗi kỹ thuật, đảm bảo hiệu quả vận hành liên tục của hệ thống thiết bị

4. Việc thành lập Trung tâm Trải nghiệm cộng đồng PCCC&CNCH tại Thành phố Hải Phòng là bước đi phù hợp với xu hướng phát triển kinh tế, xã hội của đất nước. Việc nhấn mạnh vào những trải nghiệm thực tế và tương tác trực tiếp để nâng cao nhận thức và kỹ năng ứng phó của người dân qua các hoạt động phong phú, thiết kế bài bản và khoa học, Trung tâm đã khẳng định vai trò là một mô hình tuyên truyền hiệu quả, thân thiện và có sức lan tỏa lớn trong cộng đồng. Không chỉ dừng lại ở việc trang bị kiến thức, kỹ năng cơ bản, Trung tâm còn đóng góp vào việc củng cố hình ảnh người chiến sỹ PCCC&CNCH trong mắt công chúng, thông qua hoạt động trưng bày

tranh ảnh, tư liệu sinh động và thực tiễn. Bên cạnh đó, công tác xã hội hóa và hợp tác quốc tế chính là động lực then chốt giúp Trung tâm phát triển bền vững, tiệm cận với chuẩn mực giáo dục an toàn quốc tế. Kinh nghiệm từ Hải Phòng có thể là nền tảng quý giá để nhân rộng mô hình này ra các địa phương khác trên cả nước, góp phần xây dựng xã hội an toàn, chủ động trước mọi nguy cơ cháy, nổ và tai nạn, sự cố.■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Chính phủ (2023), *Chỉ thị số 01/CT-TTg ngày 03/01/2023 của Thủ tướng Chính phủ về tăng cường công tác phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ trong tình hình mới*, Hà Nội.
2. Chính phủ (2024), *Chỉ thị số 46/CT-TTg ngày 23/12/2024 của Thủ tướng Chính phủ về một số giải pháp cấp bách trong công tác PCCC&CNCH tại các cơ sở có nguy cơ cháy, nổ cao và các địa điểm tập trung đông người*, Hà Nội.
3. Bộ Công an (2023), *Kế hoạch số 24/KH-BCA-C07 về tổ chức các hoạt động tuyên truyền và trải nghiệm thực hành chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ*, Hà Nội.
4. Kolb, D. A. (1984), *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
5. Yardley, S., Teunissen, P. W., & Dornan, T. (2012), *Experiential learning: Transforming theory into practice*. *Medical Teacher*, 34(2), 161–164.
6. Alinier, G., Hunt, B., Gordon, R., & Harwood, C. (2004), *Determining the value of simulation in nurse education: Study design and initial results*. *Nurse Education in Practice*, 4(3), 200–207.
7. Hiệp hội Giáo dục An toàn Hàn Quốc (Korea Safety Education Association) (2024), *Tài liệu chuyển giao công nghệ giáo dục an toàn và thiết bị mô phỏng*.
8. Công an Thành phố Hải Phòng (2025), *Kế hoạch tổ chức triển khai hoạt động Trung tâm Trải nghiệm cộng đồng PCCC&CNCH Thành phố Hải Phòng*, Hải Phòng.